

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

כלי להערכת שטף קריאה לכיתה ג'

"קול קורא"
תוכנית לקידום שטף הקריאה בבית הספר
היסודי
2020

ד"ר לימור קולן ד"ר שני לוי-שמעון
מדריכות ארציות, הפיקוח על הוראת העברית ביסודי ובקדם-יסודי

כלי להערכת שטף הקריאה

לכיתה ג'

הקדמה

שטף קריאה הוא מושג המתייחס לרהיטות הקריאה. הוא מתאר שלושה רכיבים: מידת הדיוק, קצב הקריאה וההנגנה (הפרוזודיה). שטף הקריאה הוא מיומנות בסיסית להתפתחות האוריינית של האדם ועליו מושתתים כישורי הבנת הנקרא ויכולת הלמידה העצמית. קיימת חשיבות רבה לעבודה על שטף הקריאה במהלך כל שנות בית הספר היסודי וכן להערכה של הקריאה בנקודות זמן שונות.

כיתה ג' היא נקודת ציון חשובה בהתפתחות של מיומנויות הקריאה. רוב התלמידים¹ עוברים משלב ראשוני של למידת הקריאה לשלב של קריאה מיומנת המאפשרת למידה. כמו כן במהלך כיתה ג' מתרחש עיקר המעבר לקריאת הכתיב שאינו מנוקד והדבר משתקף בספרי הלימוד וביתר חומרי הקריאה של התלמידים. הערכה בשלב זה תאפשר לאתר את התלמידים שעדיין לא השתלטו על מערכת הכתיב המנוקד וזקוקים לביסוס הידע לקראת המעבר לקריאת הכתיב שאינו מנוקד.

הכלי להערכת שטף הקריאה בכיתה ג' פותח במסגרת התוכנית "[קול קורא](#)" ונועד למיפוי מיומנויות השטף בקריאה של כלל תלמידי הכיתה. הכלי מיועד להעברה פרטנית קצרה על ידי המורה בכיתה האם.

ההערכה כוללת שתי משימות:

משימה 1: קריאה קולית של מילים ב-45 שניות

משימה 2: קריאה קולית של טקסט קצר

בעזרת שתי המשימות יוכל המורה להעריך את שלושת הרכיבים של שטף הקריאה: הדיוק, הקצב וההנגנה (הפרוזודיה), ולמפות את הכיתה בשני אופנים:

1. **מיפוי כיתתי** של יכולות שטף הקריאה כבסיס לבניית התוכנית להתערבות כיתתית וכהערכה מעצבת לתוכנית זו.

2. **מיפוי פרטני** לשם בניית תוכנית לימודים אישית/קבוצתית על פי פרופיל הקריאה.

---

¹ לשון זכר מייצגת את כל המגדרים.

הנחיות כלליות להעברת משימות ההערכה:

1. העברת המבדק תיעשה על ידי המורה באופן פרטני.
2. מודל העברה גמיש:
אפשרות א': העברת מבדק השטף לכלל תלמידי הכיתה במהלך החודשים ספטמבר-אוקטובר, ללא קשר לתוצאות המיפוי בהבנת הנקרא.
אפשרות ב': העברת מבדק השטף בראשית השנה רק לתלמידים שאותרו כמתקשים במיפוי הבנת הנקרא ו/או במבדק קריאת מילים. יתר התלמידים יבצעו את מבדק השטף במהלך המחצית הראשונה של השנה.
המורה יבחר במודל ההעברה על פי שיקול דעתו, ובהתחשב בהיכרות קודמת שלו עם הכיתה, בתוצאות המיפוי בהבנת הנקרא, במצב הקריאה של התלמידים ועוד.
3. מועד העברת המבחן:
בתחילת כיתה ג' – חודשים ספטמבר-אוקטובר - הערכה לשם למידה
באמצע כיתה ג' – חודשים ינואר-פברואר - הערכה מעצבת בעקבות תוכנית התערבות
4. ההעברה תתבצע בשני שלבים:
שלב ראשון – תיבדק יכולת **קריאה קולית של מילים** (משימה 1)
שלב שני – תיבדק יכולת **קריאה קולית של טקסט קצר** (משימה 2)
5. בשלב השני כל התלמידים יידרשו לקרוא את הטקסט "חוטב העצים והגרזן" בגרסתו המקורית. תלמידים שיוגדרו עם פער משמעותי בקריאת המילים ויימצאו בקבוצת סיכון, יקראו את הטקסט "חוטב העצים והגרזן" בגרסה המוקלת. הרציונל העומד בבסיס מבנה זה של שתי משימות אלה הוא שרצוי להתחיל ממשימה פשוטה, קצרה, ידידותית. מבדק קריאת מילים ב־**45 שניות** הוא כלי קצר ויעיל עבור המורה לניטור שטף קריאה, ועבור התלמיד היא כלי ידידותי ופשוט לביצוע. מתקבל מיפוי ראשוני המאפשר למורה לאתר תלמידים בקבוצת סיכון ולהתאים להם טקסט בגרסה מוקלת. מבדק קריאת המילים מלווה במדדים כמותיים וסטנדרטים לביצוע.²
6. מבדק קריאת הטקסט מלווה במדדים כמותיים ואיכותניים (הערכה של המורה את קריאת התלמיד במדד הדיוק, הקצב והפרוזודיה וניתוח איכותני של סוגי השגיאות).
7. הכלי מאפשר הערכה ראשונית לשם מיפוי ותכנון ההוראה, וכן הערכה נוספת בעקבות ההוראה. לצורך כך מוצעים שני טקסטים שונים:
חוטב העצים והגרזן – טקסט המתאים להערכה בתחילת שנה לשם למידה.

---

² מבחינה מחקרית קיים מתאם גבוה בין קריאת מילים ליכולות הבנת הנקרא.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

הכדור הקטן – טקסט המיועד להערכה באמצע כיתה ג' לקראת חודש פברואר, כהערכה בעקבות התערבות של לפחות שלושה חודשים.

8. כל משימה מלווה בהנחיות העברה מפורטות (מדריך למורה), דפי תיעוד ודפים למיפוי הכיתה וארגון הלומדים (מפה כיתתית).

הערה: כלי להערכת שטף קריאה בכתב שאינו מנוקד נמצא עדיין בפיתוח ויוצע בהמשך. הערכת שטף קריאה בכתב שאינו מנוקד מתאימה לתלמידים מתקדמים, וכן כהערכה לכלל תלמידי הכיתה לקראת סוף כיתה ג' ובתחילת כיתה ד'.

9. הערכה מרחוק – הערכה מרחוק תיעשה באופן פרטני ומקוון. ניתן להקריין לתלמיד את רשימת המילים ואת הטקסט הקצר לקריאה. מומלץ להקליט את המפגש ולהסתייע בהקלטה לצורך ניתוח שיבושי הקריאה. משך העברת המבדק הוא כחמש דקות. לרוב במפגש מרחוק חסרה האינטימיות המתרחשת במפגש פנים אל פנים לכן חשוב להקדיש זמן ליצירת קשר ולנינוחות. דגשים פסיכו-פדגוגיים להערכה מרחוק:

- לפתוח את המפגש האישי בשיחה המתעניינת בשלומו של התלמיד ובתחושת הנינוחות שלו.
- לשים לב לתנאי הסביבה, אם הם מיטיבים ומאפשרים מפגש הערכה.
- להסביר לתלמיד את מטרת המפגש, לתאר את הפעילות ולציין את משך המפגש.
- אם עולה בביצוע משימת הקריאה קושי הפוגם במדידת הזמן, ניתן להסתפק בהערכה איכותנית הכוללת התרשמות מרכיבי שטף הקריאה: מידת הדיוק, קצב הקריאה (מקוטע/גלובלי) וההנגנה, וכן לבצע ניתוח שיבושי קריאה.

משימה 1 - קריאת מילים³

המשימה: קריאת קולית של רשימת מילים ב-45 שניות

אופן ביצוע המשימה: פרטני

מועד ביצוע המשימה: בתחילת כיתה ג', בחודש הראשון או השני ללימודים

תיאור המשימה

התלמיד מתבקש לקרוא מספר רב ככל האפשר של מילים ב-45 שניות. כל המילים מנוקדות. ברשימה 80 מילים. המילים מוצגות בארבעה טורים. בכל טור 20 מילים. הקריאה מתחילה מן הטור הימני ורמת הקושי עולה ככל שמתקדמים ברשימה. רמת הקושי תלויה באורך המילה ובשכיחותה.

ציוד

- דף מילים לתלמיד (נספח 1)
- דף תיעוד למורה (נספח 1)
- דף דוגמה לתלמיד (נספח 1)
- שעון עצר

הנחיות לתלמיד⁴

אראה לך רשימת מילים, ואבקש ממך לקרוא את המילים הכי מהר והכי מדויק שאתה יכול עד שאומר לך לעצור.

בהתחלה המילים קצרות, והן הולכות ונהיות ארוכות יותר.

קרא את הרשימה מלמעלה למטה לפי הסדר שבו המילים מוצגות וללא דילוגים (המורה ידגים עם האצבע את כיוון הקריאה). הרשימה ארוכה ואתה לא צריך לקרוא את כולה, אלא רק מה שתספיק. נעשה הדגמה קצרה.

הצג את דף הדוגמה (נספח 1). אין צורך לתעד את הקריאה שבדוגמה.

אם התלמיד אינו מצליח לקרוא מילה, יש לומר לו לדלג הלאה.

שבח את התלמיד ואמור לו: עכשיו נבצע את משימת קריאת המילים.

³ הכלי מבוסס על מבדק שטף קריאה הלקוח מתוך מבחן TOWRE (Test of Word Reading Fluency) שפותח בידי וגנר וחבריו (Wagner, Torgesen & Rashotte, 1999); והותאם לעברית בידי שיף, קציר ושושן.

Schiff, R., Katzir, T., & Shoshan, N. (2013). Reading accuracy and speed of vowelized and unvowelized scripts among dyslexic readers of Hebrew: the road not taken. *Annals of Dyslexia*, 63(2), 171-185.

⁴ לשון זכר מייצגת את כל המגדרים.

הצג לתלמיד את **דף המילים** (נספח 1).
התחל למדוד זמן ברגע שהתלמיד מתחיל לקרוא.
לאחר 45 שניות אמור לתלמיד לעצור.
סמן את המילה האחרונה שקרא.
אם התלמיד היסס למשך יותר משלוש שניות בקריאת המילה, הנחה אותו לעבור למילה הבאה,
והמילה תסומן כשגויה.
בזמן הקריאה השתמש בדף התיעוד (נספח 1).

אופן הסימון בדף התיעוד

סימון הדיוק

- ✓ אם התלמיד קרא בצורה תקינה, סמן ✓
- × אם התלמיד קרא בצורה שגויה, סמן ×
- × אם התלמיד דילג, סמן ×

סימון הקצב

חשוב! סמן קו לאחר המילה האחרונה שהתלמיד קרא.

אופן צינן המשימה

- תשובה נכונה מקבלת ציון 1.
- תשובה שגויה או השמטה מקבלת ציון 0.
- קריאה מקוטעת לא תיחשב כשגויה.
- יש לסכום את הנקודות שצבר התלמיד.
- הערכת שטף הקריאה תיעשה בהתייחס למספר המילים שנקראו בכּוּן ב-45 שניות (ללא טעויות וללא השמטות).

הערכת מדדי הביצוע

מדדי הביצוע נבחנים בהתאם לסטנדרטים של סוף כיתה ב'.⁵
בסוף כיתה ב' נצפה לממוצע של **37 מילים נכונות ב-45 שניות** (ס"ת 12).

⁵ הנתונים לקוחים מתוך: מחקר תוכנית "אור ירוק לקריאה", באדיבות: פרופ' תמי קציר, ד"ר אורלי ליפיקה, ד"ר שלי שאול ושחר דותן, מרכז אדמונד י' ספרא לחקר המוח ולקויות למידה, אוניברסיטת חיפה, 2020. הנתונים לא נבדקו במשרד החינוך בראמ"ה.

משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
 הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

הטבלה מציגה את אופן אפיון הקריאה של התלמידים ביחס למדדי הדיקו והקצב (מספר המילים הנכונות שנקראו ב-45 שניות), וכן את ההשתמעויות להתערבות. התבוננות זו תסייע להדק את הקשר בין הערכה להוראה ברוח תוכנית "קול קורא" לקידום שטף הקריאה.

מספר המילים הנכונות שנקראו ב-45 שניות	מאפייני הקוראים	התערבות נדרשת	טווח אחוזוני
קוראים שקראו 48 מילים נכונות ומעלה	קוראים מיומנים לגילם	התערבות אוניברסלית לצד העשרה	100-84
קוראים שקראו 30-47 מילים נכונות ב-45 שניות	קוראים בהתאם למצופה לגילם	התערבות אוניברסלית	84-25
קוראים שקראו 26-29 מילים נכונות ב-45 שניות	קוראים בקבוצת סיכון	התערבות קבוצתית	25-16
קוראים שקראו 0-25 מילים נכונות ב-45 שניות	קוראים בקבוצת סיכון בשל פער משמעותי מקבוצת גילם	התערבות פרטנית אינטנסיבית	16-0

*התפלגות המבוססת על נתוני מחקר "אור ירוק לקריאה" (קציר, ליפקה, שאול ודותן, 2020).

אופן ההתבוננות בטבלת הנתונים

ניתן להתבונן בנתונים המתקבלים דרך שתי נקודות מבט:

נקודת מבט התפתחותית – נקודת המבט ההתפתחותית (עמודה בצבע תכלת בטבלה) מתארת את התפלגות תלמידי הכיתה בהתאם למאפייני שטף הקריאה שלהם ברמת קריאת מילים: מקריאה שאינה אוטומטית לקריאה מבוססת ויעילה.

בשתי הקבוצות הגבוהות נמצאים ילדים שהפגינו יכולת קריאת מילים מבוססת ויעילה. בשתי הקבוצות הנמוכות נמצאים ילדים שעדיין לא פיתחו שטף קריאה וקריאתם אינה אוטומטית ואינה יעילה דייה. בקבוצה זו נזהה פרופילים שונים של קוראים: איטיים ומדייקים, איטיים ואינם מדייקים, מהירים ואינם מדייקים (להרחבה: [תוכנית "קול קורא" לקידום שטף הקריאה בבית ספר יסודי](#), עמודים 11-8).

שלב אפיון הקוראים בקריאת מילים נועד לסייע למורה בהפעלת שיקול דעת בבחירת טקסט לקריאה קולית ובהתאמתו לתלמיד. שלב זה חשוב במיוחד עבור שתי הקבוצות הנמוכות שעבורם רצוי להתאים טקסט קצר ופשוט לקריאה (גרסה מוקלת).

נקודת מבט התערבותית – נקודת מבט התערבותית (עמודה בצבע ורוד) מכוונת לתפיסת אפיון הקורא בזיקה לדרכי ההוראה והלמידה שיכולים להתאים לו.

שתי הקבוצות הגבוהות של התלמידים יכולות ליהנות מלמידה ברמה אוניברסלית הניתנת לכלל התלמידים במסגרת הכיתתית. התערבות ברמה האוניברסלית מתרחשת במליאה ומשלבת למידת עמיתים. תלמידים אלה ימשיכו לפתח מיומנויות שטף קריאה, ירחיבו ידע לשוני, אוצר מילים ואסטרטגיות קריאה מטה-קוגניטיביות וניהוליות.

התלמידים בשתי הקבוצות הנמוכות יזדקקו להוראה מפורשת ולהתערבות ברמה קבוצתית ופרטנית. בתוכנית "**קול קורא**" מוצע מודל הוראה ופרקטיקות לקידום שטף הקריאה המתאימות להוראה ברמה האוניברסלית הן ברמה הקבוצתית והפרטנית.

בניית מפה כיתתית

בעקבות משימות קריאת המילים ניתן יהיה לזהות ארבע קבוצות שונות של קוראים.

- קוראים מיומנים לגילם
- קוראים בהתאם למצופה לגילם
- קוראים בקבוצת סיכון שעבורם נדרש מעקב
- קוראים בקבוצת סיכון בשל פער משמעותי מקבוצת גילם

מפה כיתתית

משימה 1 – קריאת מילים

מועד ביצוע המשימה:

ארגון התלמידים על פי ממדי הביצוע:

קוראים בקבוצת סיכון בשל פער משמעותי מקבוצת גילם התערבות פרטנית	קוראים בקבוצת סיכון התערבות קבוצתית	קוראים בהתאם לגילם התערבות אוניברסלית	קוראים מיומנים לגילם התערבות אוניברסלית

משימה 2 - קריאת טקסט קצר⁶

המשימה: קריאת קולית של טקסט

אופן ביצוע המשימה: פרטני

מועד ביצוע המשימה: חודש ראשון בתחילת כיתה ג'

תיאור המשימה

התלמיד מתבקש לקרוא טקסט קצר בקריאה קולית.

קריאתו תיבחן בשלושה מדדים: **דיוק, קצב ופרוזודיה**. הקצב והפרוזודיה יוגדרו בהערכה של המורה בשלושה ערכים: גבוה, בינוני, נמוך. מדד הדיוק יכלול את אחוז המילים הנכונות בטקסט ואפיון השגיאות ולאחר מכן יתורגם להערכה מילולית.

מוצעים שני טקסטים שונים בשתי גרסאות כל אחד: גרסה רגילה, גרסה מוקלת (נספח 2).

טקסט 1 – **חוטב העצים והגרזן** – מיועד להערכת שטף קריאה בתחילת כיתה ג', כהערכה לקראת בניית תוכנית הוראה כיתתית.

טקסט 2 – **הכדור הקטן** – מיועד להערכת שטף הקריאה באמצע כיתה ג', כהערכה בעקבות ההוראה.

מפרט הטקסטים

שם הטקסט	מאפייני הטקסט	מספר מילים	כתיב	רמת קריאות
1. חוטב העצים והגרזן (מתוך עיתון הילדים "אצבעוני")	טקסט סיפורי גרסה מקורית	124	מנוקד	סוף כיתה ב'
2. חוטב העצים והגרזן (מעובד)	טקסט סיפורי גרסה מוקלת	89	מנוקד	סוף כיתה ב'
3. הכדור הקטן (מתוך עיתון הילדים "אצבעוני")	טקסט סיפורי גרסה מקורית	115	מנוקד	אמצע כיתה ג'
4. הכדור הקטן (מעובד)	טקסט סיפורי גרסה מוקלת	71	מנוקד	אמצע כיתה ג'

⁶ פיתוח הכלי להערכת שטף קריאה בקריאה קולית של טקסט: ד"ר שני לוי שמעון וד"ר לימור קולן, מדריכות ארציות, הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי, המזכירות הפדגוגית – אגף שפות.

ציוד

- טקסט לקריאה קולית – עותק לתלמיד
- טקסט לקריאה קולית – עותק למורה
- שעון עצר
- מכשיר הקלטה⁷ (אפליקציה שיש ברוב הטלפונים הניידים) – רצוי להשתמש בהקלטה אך אין הכרח.

הנחיות

- המבדק מיועד להעברה יחידנית.
- המורה יבקש מהתלמיד לקרוא את הטקסט בקריאה קולית.
- המורה יאזין לקריאת התלמיד.

בזמן האזנה לקריאה

- ✓ המורה ימדוד את זמן הקריאה של הטקסט כולו.
- ✓ המורה יסמן את המילה שאליה הגיע התלמיד לאחר דקת קריאה.
- ✓ המורה יסמן את אופן הקריאה בתוך כדי הקשבה לקריאת התלמיד.
- ✓ כדאי להקליט את התלמיד. כך יתועד אופן הקריאה וזמן הקריאה.

אופן הסימון

- סמן בעיגול את המילים שבהן התלמיד שגה וכתוב מעליהן את האופן שבו קרא אותן
- סמן בקו את המילים שבהן התלמיד השתהה/התקשה
- סמן בקווים חוצצים את המילים שאותן התלמיד קרא בצורה מפורקת/שבורה – למשל:
בָּלוֹן קרא בָּ/לוֹן או בָּ/לוֹן
- סמן בכוכב את המילים שהתלמיד שגה בהן ותיקן את עצמו באופן עצמאי.

⁷ הקלטת התלמיד בעת ביצוע משימת הקריאה – ההקלטה יכולה לסייע למורים שאינם מיומנים בסימון בתוך כדי האזנה לקריאת התלמיד. ההקלטה יכולה גם לשמש לצורך השוואת דגמי הקריאה של התלמיד לפני ההתערבות ואחריה.

אופן ציינון המשימה

נעריך את רכיבי שטף הקריאה, כל רכיב בנפרד:

הערכת מהירות הקריאה

נחשב את מספר המילים שהתלמיד קרא בדקה.

המורה יספור את המילים שהתלמיד קרא עד לסימון דקת הקריאה.

המורה יעריך את אופן הקריאה – מקוטעת (קריאת צירופים/ הברות)

□ גלובלית (קריאת מילים שלמות)

המורה יעריך את קצב הקריאה של התלמיד על פי התרשמותו (כמשקף הן את

משך הקריאה והן את אופן הקריאה (עד כמה היא מצרפת או גלובלית):

□ גבוה

□ בינוני

□ נמוך

הערכת הפרוזודיה בקריאה

המורה יעריך את הפרוזודיה בקריאה – יתרשם מיכולתו של התלמיד לקרוא את

הטקסט בהנגנה על פי התוכן שלו ועל פי התחביר, לרבות התייחסות לסימני

הפיסוק:

□ גבוה – התלמיד קרא את כל הטקסט בהנגנה המותאמת לתוכן ולתחביר.

□ בינוני – התלמיד קרא חלק מהטקסט בהנגנה המותאמת לתוכן ולתחביר.

□ נמוך – התלמיד קרא את רוב הטקסט ללא הנגנה המותאמת לתוכן ולתחביר.

הערכת הדיוק בקריאה

מדד הדיוק יחושב כאחוז המילים שנקראו בצורה מדויקת.

אופן החישוב:

$$100 \times \frac{\text{מספר המילים הנכונות}}{\text{מספר המילים בטקסט}}$$

לדוגמה: אם התלמיד קרא 104 מילים נכונות מתוך 124 מילים בטקסט, דיוק הקריאה שלו יוגדר 84% - תלמיד כזה יוגדר בקבוצת קוראים ביינוני ומצריך התערבות בהתאם לאפיון השגיאות.

הגדרה מילולית לדיוק

התערבות ברמה כיתתית בהתאם לאפיון השגיאות*	גבוה - מעל 85%
התערבות ברמה כיתתית וקבוצתית בהתאם לאפיון השגיאות*	בינוני - 84-65%
התערבות ברמה קבוצתית ופרטנית בהתאם לאפיון השגיאות*	נמוך - 64% ומטה

*בשלב זה חשוב לא להסתמך על מדד כמותי של אחוז הדיוק בלבד, אלא לערוך ניתוח שגיאות קריאה ולאפיין אותן (סוג השגיאות, תדירותה ורמת החומרה שלה). על בסיס ניתוח זה יוגדרו מטרות ההתערבות ברמה כיתתית, קבוצתית ופרטנית. חשוב להדגיש שבכיתה ג' יש לחזק את תהליכי שטף הקריאה לכלל תלמידי הכיתה. כלי המיפוי מאפשר למורה לזהות את התלמידים הזקוקים להתנסויות למידה נוספות ללמידה המתרחשת במליאה וכן לדייק את מטרות ההתערבות ביחס לאפיון השגיאות. להלן מחוון לאפיון שגיאות קריאה:

אפיון סוגי השגיאות

- א. שגיאות על רקע אי-שליטה באבני יסוד – החלפת תנועות, אי-הקפדה על אותיות דגושות ורפות, ש שמאלית וימנית, פתח גנוב, אי-דיוק בקריאת אותיות אהו"י.
- ב. שגיאות על רקע החלפות מורפולוגיות –
  - שמירה על השורש והחלפה של התבנית (כגון: כחול במקום הכחיל, הלביש במקום התלבש);
  - שמירה על התבנית והחלפה של השורש (כגון: התחדש במקום התחשב, התיבש במקום התביש, מגרשים במקום מגשרים);
  - החלפה של צורני תוספת (כגון: תחיליות בעבר - הכניס במקום התכנס, סופיות בעבר – הלכת במקום הלכתם, שייכות – ספריה במקום ספריהם וכדומה).
- ג. שגיאות במילים הומוגרפיות – מילים שלהן שתי צורות קריאה או יותר (כגון: גָזַר – גְזַר, הָבְרִיא – הַבְרִיא).
- ד. שגיאות על רקע ניהולי –
  - היעדר עכבה יכול להתבטא בטעויות בקריאה על אף היכרות עם התנועה או התבנית.

– היעדר בקרה עשוי להתבטא בביצוע שגיאה ללא ניסיון לתקנה. השגיאות יכולות לבוא לידי ביטוי בשתי צורות:

- שגיאות חמורות – התלמיד יוצר בקריאתו מילה שאינה קיימת בשפה כמו:
חציצה במקום חצוצרה או שגיאה הפוגעת בתוכן הטקסט – בלון במקום ברון.
- שגיאות חמורות פחות – שגיאות הפוגעות במבנה התחבירי או הדקדוקי. למשל, הילדים שיחקו בגינה וראה (במקום ראו). טעות המפירה את ההתאם התחבירי במשפט.

חשוב לציין כי טעויות על רקע ניהולי משתייכות גם לכל אחת מהקטגוריות א', ב', ג' שהוזכרו לעיל, אך המורה יציין את התרשמותו כי הרקע הניהולי עומד בבסיסן.
יש לשים לב לתלמידים בעלי קשיים שפתיים או ילדים דו-לשוניים שיתקשו להפעיל בקרה על רקעים אלו.

ביטויים להפעלה תקינה של תהליכים ניהוליים בקריאה

- ביצוע עכבה – יכול להתבטא בהאטה בקריאת מילה הומוגרפית והשתהות במקרים מורכבים הדורשים שיקול דעת.
- תיקון עצמי – מצבים שבהם התלמיד קורא את המילה בטעות, אבל מתקן את עצמו כאשר הוא מזהה את הטעות (בסוף קריאת המילה או בהמשך המשפט). הדבר מעיד על הקשבה להקשר התוכני, על מודעות לתחביר הטקסט ועל הפעלת בקרה עצמית.

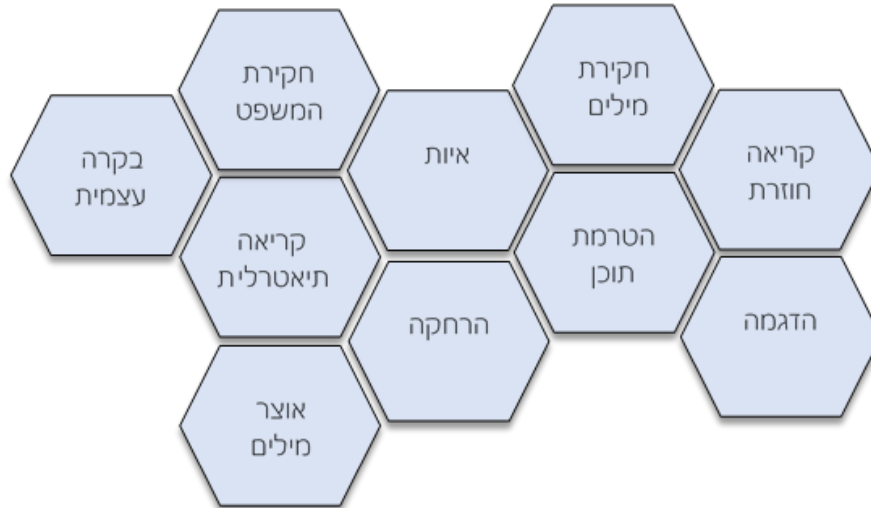
בניית מפה כיתתית

הנתונים יאורגנו בטבלה שתסייע למורה להתבונן על הנתונים ולפעול באופנים שונים:

1. לאפיין את פרופיל הקריאה של התלמידים על פי רכיבי שטף הקריאה: מידת הדיוק, קצב הקריאה וההנגנה.
  2. לזהות חוזקות וחולשות בקריאתם של התלמידים.
  3. להציב מטרות התערבות ברמה כיתתית, קבוצתית ופרטנית.
  4. לבנות תוכנית התערבות כיתתית ולקדם את שטף הקריאה של כלל התלמידים בכיתה בהתאם למודל ההוראה ופרקטיקות ההתערבות המוצעות בתוכנית "קול קורא" לקידום שטף הקריאה בבית הספר היסודי.
- מודל ההתערבות – הטקסט כמצע להתערבות - תוכנית "קול קורא" לקידום שטף הקריאה בבית הספר היסודי עמודים 36-48.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

פרקטיקות לקידום שטף הקריאה - תוכנית "קול קורא" לקידום שטף הקריאה בבית הספר
היסודי עמודים 50-88.

מפה כיתתית

משימה 2 – קריאה קולית של טקסט

מועד ביצוע המשימה:

ארגון התלמידים על פי ממדי הביצוע:

מאפייני הטקסט: מנוקד לא מנוקד

שם התלמיד/ה	מספר מילים לדקה	זמן קריאת הטקסט	אחוז הדיוק	הערכת דיוק	הערכת קצב	הערכת הפרוזודיה	אפיון השגיאות: ○ אבני יסוד ○ מורפולוגי ○ הומוגרפי ○ ניהולי אפיון קריאה: ○ מקוטעת ○ גלובלית
דוגמה	40**	4 דקות	70%	גבוה בינוני נמוך	גבוה בינוני נמוך	גבוה בינוני נמוך	מורפולוגי + ניהולי

הערות

*הגדרת קצה בקריאה כבינוני משקפת את התרשמותו של המורה בייחס למדד הזמן הכולל של קריאת הטקסט ואופן קריאת המילים (קריאה מצרפת או קריאה גלובלית).

** מדד זה יכול לשמש את המורה להשוות את ההתקדמות של התלמיד ביחס לעצמו לאורך השנה. בנוסף זה יאפשר למורה להשוות את מדד קצב הקריאה של תלמידי הכיתה אחד ביחס לשני.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

אופן ההתבוננות בטבלת הנתונים:

ניתן להתבונן בטבלה בחתך אורך ובחתך רוחב.

חתך אורך (שורות) – התבוננות על כל תלמיד בנפרד (אפיון פרופיל הקריאה שלו בשלושת המדדים ואפיון השגיאות).

חתך רוחב (טורים) – התבוננות בכל מדד במבט כיתתי. נזהה את הרכיבים המשותפים לכלל התלמידים ונזהה את הרכיבים המאפיינים קבוצת תלמידים או תלמידים מסוימים בכל אחד מהמדדים – דיוק, קצב ופרוזודיה.

חשוב לציין כי ככלי הערכה התרשמתי, המדדים שאליהם יש להתייחס הם המדדים של ההערכה המילולית של המורה (הצבועים ברוק במפה הכיתתית).
המדדים המספריים (הצבועים בתכלת) הם מדדים אישיים לתלמיד וישמשו להשוואה מדויקת בין תפקוד התלמיד בתחילת תהליך ההוראה, באמצעו ובסופו.

ניתן לארגן את הנתונים בטבלה על פי הפרופילים שנמצאו:

קוראים ההוטים	קוראים איטיים	קוראים לא מדייקים	קוראים איטיים ולא מדייקים	קוראים שאינם מקפידים על הפרוזודיה
דיוק ✓ קצב ✓ פרוזודיה ✓	דיוק ✓ קצב x	דיוק - x קצב - ✓	דיוק - x קצב - x	פרוזודיה x

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית - אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית בקדם-יסודי וביסודי

נספחים:

נספח 1: רשימת המילים לקריאה

דף תיעוד קריאת מילים

נספח 2: ארבעה טקסטים לקריאה קולית